

Економіка

Калашник Даніїл Русланович

*здобувач ОС «Магістр» спеціальності «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»*

Київського національного університету технологій та дизайну

Kalashnik Daniil

Master's Student of the Specialty

"Finance, Banking, Insurance and Stock Market"

Kyiv National University of Technology and Design

ІННОВАЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Розглядаються особливості впровадження інновацій у банківську діяльність в умовах воєнного стану. Проаналізовано ключові напрями розвитку фінансових технологій, зокрема цифровізацію банківських послуг, посилення кібербезпеки, адаптацію до потреб клієнтів в умовах кризи та впровадження нових платіжних інструментів.

Ключові слова: інновації, банківський сектор, фінансові технології, інвестиції, цифровізація, військовий стан.

Summary. The peculiarities of implementing innovations in banking activities under martial law are examined. Key directions of financial technology development are analyzed, including the digitalization of banking services, strengthening cybersecurity, adapting to customer needs during a crisis, and introducing new payment instruments.

Key words: innovations, banking sector, financial technologies, investments, digitalization, martial law.

Сучасна економічна наука трактує поняття «інновації» як кінцевий результат інноваційної діяльності, який проявляється у вигляді створення або вдосконалення продукту, що успішно впроваджений на ринку. У Законі України «Про інноваційну діяльність» [1] інновації визначаються як нові або вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція, послуги чи організаційно-технічні рішення, які суттєво підвищують якість виробничих чи соціальних процесів, змінюючи їхню структуру або ефективність. Це поняття охоплює широкий спектр сфер, зокрема виробництво, адміністрування, комерційну діяльність і соціальні послуги.

З точки зору банківської галузі, поняття «банківські інновації» конкретизується як нововведення, що охоплюють усі аспекти діяльності банківських установ і спрямовані на досягнення економічного або стратегічного ефекту. До таких ефектів належить зростання клієнтської бази, збільшення обсягів фінансових ресурсів, зміцнення ринкових позицій банку та оптимізація операційних витрат.

В умовах воєнного стану інноваційна діяльність набула особливого значення в банківському секторі України. Банки почали впроваджувати технології, що дозволяють забезпечувати безперебійність обслуговування клієнтів навіть у кризових ситуаціях. Це включає розвиток цифрових платформ, впровадження дистанційної ідентифікації клієнтів, автоматизацію банківських послуг та використання хмарних технологій. Така адаптація дозволила банківській системі залишатися функціональною попри значні виклики [2].

Серед сучасних напрямів інновацій у банківській діяльності особливу увагу привертає інформатизація. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє банкам забезпечувати швидкість, надійність і доступність своїх послуг. Це сприяє не лише підвищенню ефективності внутрішніх процесів, а й створенню нових можливостей для взаємодії з клієнтами, таких як мобільні додатки, інтернет-банкінг, чат-боти та рішення

на основі штучного інтелекту. Інформатизація стає основою для інтеграції українських банків у глобальну фінансову екосистему, створюючи передумови для подальшого розвитку галузі навіть у післявоєнний період.

Серед найпомітніших інновацій можна виділити QR Code Banking. Ця технологія дозволяє здійснювати оплату рахунків за товари, послуги та онлайн-покупки за допомогою сканування матричного коду через мобільні додатки банків. Вона стала популярною завдяки простоті використання та безконтактному способу взаємодії. Переказ коштів за номером телефону є ще однією інновацією, яка дозволяє здійснювати грошові трансакції, використовуючи лише мобільний номер одержувача. Це усуває необхідність у заповненні банківських реквізитів, що значно спрощує процес переказу. Також активно впроваджується фотокасовий апарат – портативний інструмент, що дозволяє оплачувати рахунки та комунальні послуги, надаючи клієнтам швидкий і зручний спосіб здійснення платежів [3].

Особливого значення набуло впровадження в Україні успішних іноземних банківських проєктів, які сприяють розвитку фінансових технологій. Одним із таких проєктів є депозитна програма SmartyPig від британського WestBank, яка працює за принципом соціальної мережі. Клієнт реєструється, встановлює фінансову ціль, а потім може запросити друзів для спільного накопичення коштів. У США Резервний банк впровадив ініціативу «Пункт змін», яка автоматично округлює суми покупок і залишає різницю на окремому ощадному рахунку клієнта, що стимулює заощадження. У Канаді CIBC Bank у партнерстві з мережею ресторанів Tim Hortons створив нову кредитну картку «Co-brand», що об'єднує банківські та споживчі сервіси, додаючи зручності та вигоди клієнтам.

Не менш популярним став сервіс P2P-переказів, представлений платформами Oborau, Hal-Cash/Bankinter та POPmoney/PNCBank. Цей сервіс дозволяє переказувати кошти без необхідності знати банківські реквізити одержувача, використовуючи лише мобільний телефон. Такий

підхід значно спрощує процес обміну фінансами, роблячи його доступним для широкого кола користувачів [2].

Лідерами впровадження інновацій у банківському секторі України є ПриватБанк, ПУМБ, Альфа-Банк, Монобанк, Райффайзен Банк, Аваль, Укрсоцбанк, Ощадбанк та Кредит-Агріколь Банк. Ці установи активно застосовують новітні технології, впроваджують цифрові рішення та розширюють спектр послуг, адаптуючи їх до потреб клієнтів навіть в умовах війни.

Одним із важливих напрямів інновацій є співпраця українських банків з міжнародними платіжними системами. Такі системи, як Western Union, MoneyGram, Ria Money Transfer, INTELEXPRESS та TransferGo, надали можливість власникам карток іноземних банків здійснювати перекази в українські банки без сплати комісії. Також було запроваджено зручні умови для зняття готівки без комісії з українських карток у сусідніх країнах, зокрема в Польщі, Угорщині, Словаччині та Румунії [4].

Особливого значення набули ініціативи, спрямовані на підтримку України в умовах війни. Наприклад, система переказів INTELEXPRESS надала можливість здійснювати миттєві та безкоштовні перекази на спеціальні рахунки для збору коштів на підтримку Збройних Сил України та гуманітарну допомогу. Польська система миттєвих платежів Blik створила спеціальну сторінку для збору коштів на потреби української армії через державний банк Bank Gospodarstwa Krajowego.

Впровадження інноваційних технологій у банківську діяльність в умовах воєнного стану в Україні стало ключовим фактором адаптації сектору до кризових викликів. Серед позитивних наслідків інновацій можна відзначити оптимізацію ресурсів банків, зниження операційних витрат, скорочення кількості фізичних відділень без втрати доступності послуг для клієнтів, розширення спектру послуг та їх надання в режимі реального часу. Банківські установи забезпечують безперебійність роботи платіжної

інфраструктури, підтримують юридичних і фізичних осіб у проведенні безготівкових розрахунків і доступу до карткових рахунків [5].

На травень 2022 року в Україні функціонувало 69 банків, з яких 14 були системно важливими. Внаслідок російської агресії було розпочато ліквідацію двох банків із російським капіталом, які до цього займали незначну частку активів банківської системи. Банківська мережа зазнала скорочень через окупацію та бойові дії, однак уже до квітня 2022 року системно важливі банки змогли відновити до 69% своїх відділень. Процес відновлення мережі та діяльності банків відбувається поступово, що свідчить про високу стійкість фінансової системи [4].

Попри значні виклики, банки продовжують впроваджувати сучасні інноваційні технології, такі як автоматизація банківських процесів, цифровізація та впровадження нових фінансових продуктів. Це дозволяє зберігати стабільність роботи та виконувати вимоги Національного банку України, який визначає принципи регулювання діяльності в умовах воєнного стану. До цих принципів належать захист інтересів клієнтів, підтримка ліквідності банків та забезпечення прозорості фінансової звітності.

Національний банк України активно підтримує технологічне оновлення банківської системи, а також сприяє співпраці з міжнародними партнерами для залучення ресурсів і підвищення фінансової грамотності населення. Використання сучасних технологій, зокрема цифрових рішень та автоматизації, дозволяє банкам не лише зберігати свою ефективність, але й адаптуватися до нових умов роботи, підтримуючи економічну стабільність країни навіть у кризових обставинах.

Висновки. В умовах воєнного стану впровадження інновацій у банківську діяльність стало необхідною умовою адаптації фінансового сектору до кризових викликів. Банки України змогли швидко запровадити цифрові рішення, автоматизувати процеси та оптимізувати операційні витрати, забезпечуючи безперебійність обслуговування клієнтів. Особливу

роль відіграли такі технології, як мобільний банкінг, дистанційна ідентифікація, платіжні інновації (QR-коди, P2P-перекази) та співпраця з міжнародними платіжними системами.

Національний банк України підтримує ці ініціативи, забезпечуючи регуляторну стабільність, захист інтересів клієнтів та стимулювання фінансової грамотності населення. Завдяки впровадженню інновацій банківський сектор демонструє високу стійкість та готовність до адаптації, що створює передумови для його подальшого розвитку у післявоєнний період та інтеграції в глобальну фінансову екосистему.

Література

1. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV : станом на 31 березня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення: 20.11.2024).

2. Куниця В.С., Цевух Ю.О. Роль фінансових інновацій у забезпеченні розвитку банківського сектору. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 36. С. 537–546.

3. Силкіна Ю. О., Мазур І. М. Особливості інноваційного розвитку в банківській сфері. *Ефективна економіка*. 2019. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7440> (дата звернення: 20.11.2024).

4. Огляд банківського сектору. *Офіційний сайт Національного банку України*. URL: <http://surl.li/hjmmb> (дата звернення: 20.11.2024).

5. Кузнєцова М. А., Гуйгова Ю. І. Розвиток та впровадження інноваційних банківських послуг в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8088> (дата звернення: 20.11.2024).